

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Σχολή Επιστημών Υγείας

Τμήμα Νοσηλευτικής

Πτυχιακή Εργασία

ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ HIV/AIDS

Γεωργία Σωκράτους

Λεμεσός, 2020

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή εργασία

ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ

ΑΤΟΜΑ ΜΕ HIV/AIDS

της

Γεωργίας Σωκράτους

Επιβλέπων Καθηγητής
Νίκος Σταυρίδης

Λεμεσός, 2020

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Copyright © Γεωργία Σωκράτους 2020

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστήμιου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όσους με βοήθησαν για την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω και στον επιβλέποντα ακαδημαϊκό μου τον Κύριο Νίκο Σταυρίδη, για την στήριξη και καθοδήγηση του όπου έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην εκπόνηση της έρευνας. Ένα ευχαριστώ ακόμη είναι λίγο προς την οικογένεια μου για την συνεχή υποστήριξη και δύναμη που μου πρόσφεραν απλόχερα μέχρι το τέλος των σπουδών μου.

Τέλος, ευελπιστώ ότι η ανασκόπηση μου θα υπάρξει χρήσιμη τόσο για τους νοσηλευτές όσο και για τον υπόλοιπο κόσμο που πιθανό να την διαβάσει.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ : Τα τελευταία χρόνια η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει συμβάλει καθοριστικά στην εξάλειψη ορισμένων ασθενειών και ιών. Όμως, σχετικά με τον ιό HIV/AIDS ακόμη δεν έχει ανευρεθεί η θεραπεία με αποτέλεσμα να αυξάνεται το ποσοστό νοσηρότητας και θνησιμότητας των ασθενών.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας εργασίας υπήρξε η διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων των νοσηλευτών ως προς τα άτομα που φέρουν τον ιό HIV/AIDS.

Υλικό και Μέθοδος: Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων PUBMED και CINAHL. Τα ερευνητικά άρθρα ήταν δημοσιευμένα μεταξύ 2009-2019. Κατά την αναζήτηση έγινε αρχική επιλογή 200 άρθρων και τελικά μέσω κάποιων κριτηρίων και ελλείψεων κατέληξα στην επιλογή 9 άρθρων.

Αποτελέσματα : Μέσα από την αναζήτηση της βιβλιογραφίας διαφάνηκε ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός νοσηλευτών όπου έχουν αρνητικές στάσεις απέναντι στους ασθενείς με HIV/AIDS. Ταυτόχρονα φάνηκε ότι σε ορισμένες μελέτες οι νοσηλευτές είχαν χαμηλό ή μέτριο επίπεδο γνώσεων για το AIDS και επομένως χρειαζόνταν περισσότερο εκπαίδευση. Παρόλα αυτά διαπιστώθηκε ότι υπάρχει και ένα σεβαστό ποσοστό νοσηλευτών οι οποίοι έχουν επαρκείς γνώσεις για τον ιό HIV και διατηρούν παράλληλα θετικές στάσεις ως προς τους ασθενείς αυτούς.

Συμπεράσματα: Οι γνώσεις και οι στάσεις που έχουν οι νοσηλευτές ασκούν καθοριστικό ρόλο στην φροντίδα και ανάρρωση των ασθενών. Όπως διαφάνηκε μέσα από τις μελέτες υπήρχαν νοσηλευτές που είχαν ανεπαρκείς γνώσεις σχετικά με τον ιό HIV/AIDS και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να διαχειρίζονται αρνητικά τους ασθενείς. Έτσι οι νοσηλευτές αυτοί πρέπει να εντοπιστούν και οι αρμόδιοι φορείς να τους ωθήσουν να τηρούν τις κατευθυντήριες γραμμές και να έχουν μία συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση στα σύγχρονα δεδομένα για την φροντίδα αυτής της ομάδας ασθενών. Ακόμη οι HIV οροθετικοί ασθενείς πρέπει να έχουν ίση αντιμετώπιση και να μην περιθωριοποιούνται.

Λέξεις κλειδιά: Σύνδρομο επίκτητης ανοσοανεπάρκειας, ιός ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας, νοσηλευτικές γνώσεις, νοσηλευτικές στάσεις

ABSTRACT

Introduction: In recent years, the development of technology has contributed significantly to the elimination of certain diseases and viruses. However, about HIV / AIDS, it has not yet been found the treatment, as a result to increasing the rate of morbidity and mortality in patients.

Purpose: The purpose of this study was to investigate the knowledge and attitudes of nurses towards people with HIV / AIDS.

Materials and Methods: The search was performed on the PUBMED and CINAHL electronic databases. The research articles were published between 2009-2019. During the search 200 articles were initially selected and eventually through some criteria and deficiencies I concluded only 9 articles.

Results: Through the search of bibliography revealed that there are a large number of nurses who have negative attitudes towards HIV/AIDS patients. At the same time, it appeared that in some studies nurses had a low or moderate level of knowledge about AIDS and therefore needed more education. However, it has been found that there is a respectable percentage of nurses who have sufficient knowledge of HIV and at the same time maintain a positive attitude towards these patients.

Conclusion: The knowledge and attitudes of nurses play a key role in the care and convalescence of these patients. Studies have shown that there are nurses who have insufficient knowledge about the HIV/AIDS virus and this has led to negative management of patients. So these nurses need to be identified and the authorities need to push them to follow the guidelines, to have a continuous education and instruction in contemporary data to care for this group of patients. Even HIV-positive patients need to be treated equally and not be marginalized.

Keywords: Acquired Immune Deficiency Syndrome, Human Immunodeficiency Virus, Nursing Knowledge, Nursing Attitudes

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	v
ABSTRACT.....	vi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	ix
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΟΡΩΝ.....	x
1 Εισαγωγή.....	1-2
2 Σκοπός	3
2.1 Επιμέρους Στόχοι	3
3 Υλικό και Μέθοδος	4
4 Αποτελέσματα Ανασκόπησης	6
4.1 Αναλυτική Παρουσίαση Αποτελεσμάτων.....	7-13
5. Συζήτηση Αποτελεσμάτων.....	28-30
5.1 Περιορισμοί Μελέτης	31
6. Συμπεράσματα-Εισηγήσεις.....	32-33
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	34-35

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 . Μελέτες που ανασκοπήθηκαν.....	14-27
--	-------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εικόνα 1 : Απεικόνιση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής αναζήτησης	5
--	---

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΟΡΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ

AIDS	Aguires Immunodeficiency Syndrome
HIV	Human Immunodeficiency Virus
PLHV	People Leaving with HIV
HCWS	Health Care Workers
Π.Ο.Υ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
Κ.Ε.Ε.Λ.Π.Ν.Ο	Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων
Η.Π.Α	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
S.D	Standard Deviation
R	Odds Ratio
Min	Minimum
Max	Maximum
Mean	Μέσος όρος
N	The sample size
n	The population size
E	The acceptable Sampling Error
KAP	KNOWLEDGE-ATTITUDE-PRACTISE

1 Εισαγωγή

Η νόσος HIV, γνωστή και ως επίκτητη ανοσολογική ανεπάρκεια, έχει λάβει αξιόλογες διαστάσεις παγκοσμίως τον τελευταίο αιώνα και αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα. Το AIDS και η αιτία του, έχει αναγνωριστεί από τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων των Ηνωμένων Πολιτειών το 1981 και από τότε έχει γίνει μία από τις σοβαρότερες μολυσματικές ασθένειες στην Δημόσια Υγεία. (Taher & Abdelhal, 2011)

Τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα και οι ασθένειες άγνωστης αιτιολογίας συνήθως προκαλούν πολλά συναισθήματα όπως φόβο, αγωνία, θλίψη, ένα αίσθημα αβεβαιότητας και θυμού (Charles, 2000). Το νοσηλευτικό προσωπικό λόγω έλλειψης γνώσεων, ήθους ή και φόβου να προσβληθούν από τον ιό διατηρούν μία αρνητική στάση να φροντίσουν αυτούς τους ασθενείς με αποτέλεσμα τα άτομα αυτά να χάνουν το νόμιμο δικαίωμα τους για ίση, ποιοτική περίθαλψη και να τίθεται η υγεία τους σε κίνδυνο. (Rondahl et al, 2001)

Οι νέοι νοσηλευτές χρειάζεται να επικεντρωθούν σε αυτό το θέμα γιατί ακόμη δεν έχει ανευρεθεί η θεραπεία του AIDS και τα άτομα τα οποία νοσούν από τον ιό HIV αυξάνονται επικίνδυνα. Συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το 2018, φαίνεται ότι ο αριθμός που καταγράφηκε για τα άτομα που ζούσαν με τον ιό είναι 37,9 εκατομμύρια. Το 62% από αυτούς έλαβε αντιρετροϊκή θεραπεία και το 53% έχει πετύχει την καταστολή του ιού HIV χωρίς τον κίνδυνο μόλυνσης τρίτων. Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί ότι η Νότια Αφρική είχε την μεγαλύτερη διαφορά με τους περισσότερους ασθενείς που έφτανε στον αριθμό των 7,7 εκατομμυρίων. Επίσης τους πρώτους δέκα μήνες του έτους 2018, έχουν δηλωθεί στο Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων 540 νέα περιστατικά HIV λοίμωξης (5 ανά 100000 πληθυσμού) εκ των οποίων οι 448 ήταν άνδρες και οι 92 γυναίκες. Σύμφωνα με τους επιδημιολόγους τα νέα περιστατικά αφορούσαν άτομα ηλικίας 40-49 ετών.

Ήταν αναπόφευκτο ότι οι νοσηλευτές σε κάποια φάση της επαγγελματικής τους καριέρας θα έρχονταν σε επαφή με άτομα που διαγνώστηκαν με κάποιο μεταδοτικό νόσημα ή έχουν τον ιό. Σύμφωνα με την νομοθεσία, με βάση τις υποχρεώσεις που έχουν οι νοσηλευτές δεν είναι σωστό να αρνούνται να φροντίσουν τέτοιου είδους ασθενείς. Όλοι οι οροθετικοί ασθενείς θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και να τους παρέχεται μία ολιστική φροντίδα που να μπορεί να καλύπτει κατά το δυνατό τόσο τις σωματικές, όσο και τις ψυχικές και κοινωνικές τους ανάγκες (Ανδρέου Ε,2016).

Οι νοσηλευτές θα πρέπει να είναι πρόθυμοι και ιδιαίτερα προσεκτικοί στην φροντίδα αυτών των ατόμων και να τους υποστηρίζουν είτε μέσα από συνεχείς ελέγχους του πληθυσμού, είτε από την διάχυση της ενημέρωσης, την χορήγηση θεραπείας και την ψυχολογική ενίσχυση, έτσι ώστε να υπάρχει χαμηλός στιγματισμός των ασθενών χωρίς περιθωριοποίηση (Θεοδώρα Χαρισσοπούλου, 2016).

Η σημασία της μελέτης αυτής αποκτά μεγάλη αξία διότι δίνεται η ευκαιρία σε αυτόν που την διαβάζει να εμπλουτίσει τις γνώσεις του για αυτές τις ανίατες ασθένειες καθώς και να τις μεταδώσει στους συναδέλφους του που πιθανό να μην έχουν την δυνατότητα να ασχοληθούν με το θέμα αυτό. Ακόμη οι συνάδελφοι του ίσως να διατηρούσαν μία αρνητική στάση και με την επικαιροποίηση των γνώσεων να καταφέρουν να υιοθετήσουν μία ορθή στάση και να αναλαμβάνουν τα καθήκοντα τους με υπευθυνότητα και σεβασμό προς τους ασθενείς αυτούς που το έχουν τόσο ανάγκη.

Τα αποτελέσματα που αναμένονται από αυτήν την συστηματική ανασκόπηση είναι οι νοσηλευτές να αποκτήσουν υποστηρικτικό ρόλο παρέχοντας ένα ασφαλές περιβάλλον για αυτούς τους ασθενείς, καθώς επίσης να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να τους αναλαμβάνουν με θετική στάση, χωρίς φόβο και αρνητικές συμπεριφορές. Ακόμη θα μπορούσε να ανακαλύψουν τον λόγο όπου κάποιοι διατηρούν μία τέτοια στάση και να προσπαθήσουν να βρουν μία λύση για να καταπολεμήσουν το πρόβλημα.

2 Σκοπός

Απώτερος σκοπός της μελέτης ήταν η διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων των νοσηλευτών ως προς τα άτομα με HIV/AIDS.

2.1 Επιμέρους Στόχοι

Προς επίτευξη του σκοπού η μελέτη στοχοκατευθύνεται ως προς:

1. Την αναγνώριση κοινωνικο-οικονομικών παραγόντων των νοσηλευτών ως προς τα άτομα με HIV/AIDS.
2. Την ύπαρξη συσχετίσεων δημογραφικών παραγόντων των νοσηλευτών ως προς τα άτομα με HIV/AIDS.
3. Την βαθμονόμηση ανάγκης για λήψη μέτρων/παρεμβάσεων για βελτίωση των γνώσεων-στάσεων των νοσηλευτών.

3 Υλικό - Μέθοδος

Για τον εντοπισμό των σχετικών άρθρων και την εκπλήρωση του σκοπού της παρούσας ανασκόπησης έγινε αναζήτηση στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων PUBMED και CINAHL. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο και Νοέμβριο του 2019, με την χρήση λέξεων κλειδιών στην Αγγλική γλώσσα. Η μεθοδολογία αναζήτησης ήταν κοινή και στις 2 βάσεις δεδομένων. Οι λέξεις κλειδιά οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής :

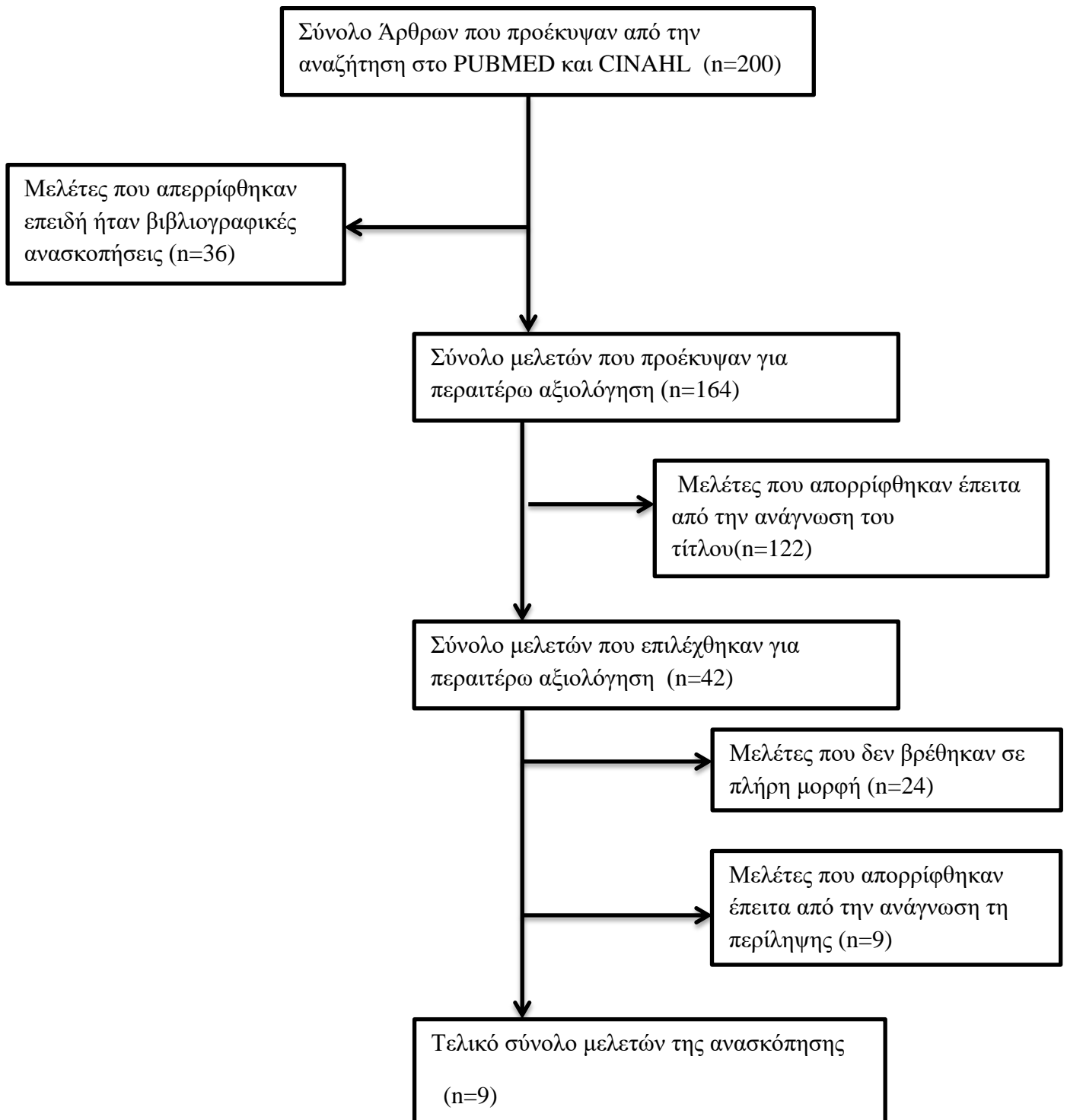
Hiv or aids or "acquired human immunodeficiency syndrome" or "human immunodeficiency virus") AND ("nurses knowledge" or "nurses understanding" or "nurses attitudes").

Στην αναζήτηση προέκυψαν χιλιάδες άρθρα, περίπου 4000, από αυτά επιλέχθηκαν αρχικά 190. Η τελική επιλογή των ερευνών της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης βασίστηκε στα παρακάτω κριτήρια :

1. Ερευνητικά άρθρα που να είναι σχετικά με το θέμα της μελέτης.
2. Ερευνητικά άρθρα που αφορούν γνώσεις και στάσεις νοσηλευτών ως προς τα άτομα με HIV/AIDS.
3. Ερευνητικά άρθρα δημοσιευμένα από το 2009-2019.
4. Ερευνητικά άρθρα δημοσιευμένα στην αγγλική και ελληνική γλώσσα.
5. Άρθρα όπου θα έχει πρόσβαση σε πλήρες κείμενο.

Σε περίπτωση που δεν υπήρχε η δυνατότητα πρόσβασης των άρθρων σε πλήρες μορφή, γίνονταν η προσπάθεια ανεύρεσης τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων Παντογνώστης έτσι ώστε να αυξηθούν οι πιθανότητες για πρόσβαση των άρθρων σε πλήρες κείμενο.

Η αρχική αναζήτηση οδήγησε σε 200 άρθρα, εκ των οποίων αποκλείστηκαν 36 επειδή ήταν βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις. Επίσης απορρίφθηκαν 122 άρθρα μετά από την ανάγνωση του τίτλου και 24 έρευνες επειδή δεν υπήρχε η δυνατότητα πρόσβασης τους σε πλήρες μορφή. Από τις μελέτες που παρέμειναν δεν συμπεριλήφθηκαν 9 γιατί διαπιστώθηκε ότι έπειτα από την ανάγνωση της περίληψης δεν ήταν εντός των κριτηρίων της μελέτης. Συνεπώς, για την παρούσα συστηματική ανασκόπηση χρησιμοποιήθηκαν συνολικά 9 μελέτες . (βλ. Διάγραμμα 1)

ΕΙΚΟΝΑ 1 : Απεικόνιση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής αναζήτησης

4. Αποτελέσματα Ανασκόπησης

Τα άρθρα που επιλέχθηκαν για αυτήν την πτυχιακή εργασία ήταν δημοσιευμένα την χρονολογία του 2009-2019. Όλα ήταν δημοσιευμένα στην Αγγλική γλώσσα μόνο ένα στην Ελληνική. Από τις 9 μελέτες, 4 προέρχονταν από την Αφρική, 1 από την Αθήνα, 1 από την Κίνα, 1 από την Φιλανδία-Εσθονία-Λιθουανία, 1 από Μπαρμπάντος, 1 από Νιγηρία και 1 από την Σικελία. Όσο αφορά τον σχεδιασμό των μελετών 1 ήταν πιλοτική μελέτη, 1 ποιοτική, 2 διεθνείς διατομεακές μελέτες, 3 περιγραφικές μελέτες, 1 μεικτή ποσοτική και ποιοτική μελέτη και σε 1 δεν γίνεται αναφορά στο είδος της μελέτης. Ο γενικός σκοπός των μελετών ήταν η διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων των νοσηλευτών ως προς τα άτομα με HIV/AIDS. Σε όλες τις μελέτες υπερτερούσαν οι γυναίκες. Τα αποτελέσματα από τις περισσότερες έρευνες έδειξαν πώς υπάρχουν χώρες όπου το επίπεδο γνώσεων ήταν χαμηλό ή μέτριο αλλά στις περισσότερες χώρες ένα σεβαστό ποσοστό είχε καλό επίπεδο γνώσεων και ασκούσε καθολικές προφυλάξεις. Ακόμη σχετικά με την στάση που διατηρούσαν απέναντι στα άτομα με HIV/AIDS φάνηκε ότι ένα ποσοστό νοσηλευτών είχε θετικές στάσεις και πίστευε ότι πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο σεβασμό ενώ σχεδόν σε όλες τις μελέτες υπήρχε και ένα μεγάλο ποσοστό όπου αρνούσαν να τους φροντίζουν και δεν τους προσέγγιζαν γιατί φοβούνταν να μην τους μεταδώσουν την ασθένεια.

4.1 Αναλυτική Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

Η ποιοτική μελέτη της (Θεοδώρας Χαρισσοπούλου et al. 2016), διενεργήθηκε στο νοσοκομείο της Αθήνας και είχε ως σκοπό την διερεύνηση των αντιλήψεων, των στάσεων και των συμπεριφορών του νοσηλευτικού προσωπικού απέναντι σε ασθενείς με HIV/AIDS. Στην μελέτη έλαβαν μέρος 12 νοσηλευτές όπου το 92,5% ήταν γυναίκες και 7,5% άνδρες, υπήρχε ανταπόκριση 100%. Η μέση τιμή ηλικίας τους ήταν 43,5 έτη και τα έτη προϋπηρεσίας τους κυμαίνονταν από 1-30. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μεταξύ 20 Απριλίου με 20 Μαΐου το 2015 με την χρήση συνεντεύξεων και την συμπλήρωση ενός έντυπου με δημογραφικά στοιχεία. Η μέθοδος επιλογής του δείγματος ήταν σκόπιμη. Σχετικά με τα αποτελέσματα της έρευνας, 5 συμμετέχοντες ήταν πολύ καλά ενημερωμένοι για την διαχείριση των ασθενών, ήταν ηλικίας άνω των 35 και είχαν περισσότερο από 15 έτη προϋπηρεσίας, 3 δεν ήταν καθόλου καλά ενημερωμένοι γιατί ήταν κάτω των 25 ετών και είχαν λιγότερη επαγγελματική εμπειρία ενώ οι υπόλοιποι είχαν μέτριο επίπεδο γνώσεων. Επίσης 60% των συμμετεχόντων γνώριζαν τα σωστά μέτρα προφύλαξης ενώ κάποιοι δυσκολεύονταν να λειτουργήσουν με ορθές πρακτικές. Ακόμη 7 στους 10 είχαν θετική άποψη στο να νοσηλεύονται άτομα με HIV/AIDS, 30% αρνητική και 1 στους 2 είχαν θετική στάση απέναντι τους. Τέλος φάνηκε πώς διαθέτουν αίσθημα ηθικής ευθύνης και ότι 82,5% πίστευαν στον Θεό.

Η δεύτερη περιγραφική μελέτη του (Muziwalo Violet Mulaudzi et al, 2011), είχε ως σκοπό να διερευνήσει τις γνώσεις, τις στάσεις και την αντιμετώπιση των νοσηλευτών σχετικά με τον ιό HIV/AIDS, σε ένα αγροτικό νοσοκομείο στην Νότια Αφρική. Δεν γίνεται αναφορά στην ημερομηνία συλλογής δεδομένων και ο τρόπος συλλογής των δεδομένων ήταν με ένα ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από 4 στοιχεία. Ακόμη το δείγμα επιλέχθηκε τυχαία και συμπεριλάμβανε 222 νοσηλευτές, το 91% ήταν γυναίκες μεταξύ ηλικίας 30-49 ετών και το ποσοστό ανταπόκρισης κυμαίνονταν στο 89%. Σχετικά με τα αποτελέσματα φάνηκε ότι τα 2/3 είχαν πάνω από 10 χρόνια εργασιακή εμπειρία. Έτσι οι νοσηλευτές με περισσότερο από 10 χρόνια επαγγελματική πείρα διαφάνηκε ότι είχαν πιο θετική συμπεριφορά σε σχέση με αυτούς που είχαν λιγότερη (15,88 vs 13,09, $P < 0,3$) και μπορούσαν να ανταπεξέλθουν καλύτερα στην φροντίδα των ασθενών (5,59 vs 4,13, $P < 0,2$). Σχετικά με το επίπεδο γνώσης των νοσηλευτών φάνηκε ότι το 83,8% είχαν μεσαίο επίπεδο γνώσης, 4,5% υψηλό και 11% χαμηλό. Επίσης το επίπεδο γνώσης διαπιστώθηκε ότι δεν ήταν επαρκές αφού σε κάποια βασικά ερωτήματα που τους τέθηκαν

οι συμμετέχοντες δεν ήταν σίγουροι, όπως για παράδειγμα για το πώς μπορεί να γίνει η μετάδοση του ιού (mean=5,5/26 , S.D =1,4), δεν ήταν αρκετά σωστοί για την πρόληψη του ιού (mean=7,3/9, SD=1,1) και οι γνώσεις σχετικά με την προέλευση του ιού ήταν πάλι μέτριες (mean=4,3/6 ,SD=1,0). Σχετικά με την στάση που διατηρούσαν 75,8% είχαν θετική στάση ως προς την φροντίδα των ασθενών και οι υπόλοιποι αρνητική. Πιο συγκεκριμένα 21,3% ήταν σοκαρισμένοι, 22,3% φοβήθηκαν ότι θα μολυνθούν, 55% έδειξαν ενσυναίσθηση, 4% κατηγόρησαν τον ασθενή και 10% ήθελαν να αλλάξουν δουλειά. Ακόμη φάνηκε ότι οι γυναίκες εμφάνισαν πιο θετική στάση έναντι της φροντίδας των ασθενών από τους άνδρες (15,19 vs 10,55 , P<0,3) και ότι 71,2% είχαν μέσο επίπεδο σχετικά με την αντιμετώπιση της φροντίδας των ασθενών, επομένως στερούσαν και εδώ. Εν κατακλείδι, φάνηκε ότι 1 στους 4 νοσηλευτές είχαν αρνητική στάση και 1 στους 5 χαμηλή ικανότητα αντιμετώπισης της φροντίδας των ασθενών.

Στην περιγραφική μελέτη του (Dorothy Serwaa Boakye et al,2019), σκοπός ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων, των στάσεων και των συμπεριφορών του νοσηλευτικού προσωπικού ως προς τα άτομα με HIV/AIDS. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μεταξύ 10 Απριλίου με 13 Ιουνίου το 2018 με την χρήση ερωτηματολογίου ΚΑΠ (Γνώσεις, στάσεις, πεποιθήσεις) σε 5 εγκαταστάσεις υγείας. Το δείγμα επιλέχθηκε τυχαία και αποτελούνταν από 240 νοσηλευτές, όπου η πλειοψηφία ήταν γυναίκες. Ακόμη οι περισσότεροι είχαν ηλικία 20-29 ετών και 2-5 χρόνια εργασιακή εμπειρία. Στα αποτελέσματα φάνηκε ότι όλοι είχαν πτυχίο, 59,2% δεν είχαν λάβει εκπαίδευση σχετικά με το HIV/AIDS ενώ 95 δεν είχαν παρακολουθήσει ποτέ εργαστήρια. Όσο αφορά το επίπεδο γνώσης των συμμετεχόντων 121 είχαν υψηλό επίπεδο γνώσης και 112 χαμηλό. Στα ερωτηματολόγια διαφάνηκε ότι 162 γνώριζαν ότι η αντιρετροϊκή θεραπεία είναι απαραίτητη (p =<0,0001), 173 ότι τα άτομα μπορεί να είναι ασυμπτωματικά αλλά μολυσματικά (p =<0,0001), 199 συμμετέχοντες γνώριζαν ότι δεν μπορεί να γίνει μετάδοση του ιού με περιστασιακή επαφή και περισσότερο από το ¼ δεν γνώριζαν ότι ο ιός μειώνει τα λεμφοκύτταρα T-4 (p=<0,0001). Σχετικά με την στάση 127 νοσηλευτές είχαν θετική στάση και 105 αρνητική. Επιπρόσθετα από την μία πλευρά 140 νοσηλευτές συμφώνησαν ότι οι ασθενείς αυτοί πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα και να τους σέβονται ενώ από την άλλη ένα μέρος ανησυχούσε εάν προσβληθεί από τον ιό (n=140) και (n=33) θεωρούσαν ότι οι ασθενείς αυτοί πρέπει να γίνονται δεκτοί σε άλλες αίθουσες νοσοκομείου .

Η έρευνα των (Tarja Suominen T. et al, 2010), ήταν μία διεθνής διατομεακή μελέτη και ο σκοπός ήταν να περιγράψει και να συγκρίνει τις γνώσεις και στάσεις των νοσηλευτών ως προς τα άτομα που ζουν με HIV/AIDS σε τρεις χώρες. Στην έρευνα συμμετείχαν 682 νοσηλευτές, το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 82% και η μέση ηλικία των ερωτηθέντων 40,6 έτη. Η συλλογή των δεδομένων διενεργήθηκε την άνοιξη του 2006 με την χρήση ερωτηματολογίου και η μέθοδος δειγματοληψίας ήταν σκόπιμη. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι και στις 3 χώρες οι περισσότερες ήταν γυναίκες (81-99%). Ο Μέσος όρος γνώσης των σωστών απαντήσεων ήταν 68%. Σχετικά με τις κλίμακες, ο μέσος όρος σωστών απαντήσεων στην κλίμακα γνώσης ήταν 22,5 (S.D=4,22, min 10, ,max 32) και η μέση βαθμολογία στην γενική κλίμακα στάσης ήταν 3,34 (S.D=0,98). Ακόμη η διάρκεια εκπαίδευσης των νοσοκόμων συσχετίστηκε θετικά με τα επίπεδα γνώσης ($r = 0,255$, $P=0,001$) ενώ τα έτη προϋπηρεσίας τους αρνητικά ($r = -0.127$, $P = 0.004$). Επίσης φάνηκε ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία νοσηλευτές είχαν χαμηλότερο επίπεδο γνώσης και αυτοί που δεν είχαν παιδιά είχαν σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες από αυτούς που είχαν ($P\leq 0,001$). Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτοί που γνώριζαν οικογένεια ή φίλο με HIV/AIDS είχαν υψηλότερη γνώση από εκείνους που δεν γνώριζαν (means 24.0 vs 22.0, $P\leq 0,001$) και ότι οι νοσηλευτές που είχαν ζητήσει να φροντίσουν άτομα με HIV/AIDS σημείωσαν σημαντική αύξηση σχετικά με την γνώση από εκείνους που δεν είχαν (means 24,4 vs 20,1 , $p \leq 0,001$, 24,0 vs 19,6 , $p \leq 0,001$). Εξίσου υψηλότερες βαθμολογίες γνώσης είχαν οι νοσηλεύτριες που ήταν πρόθυμες να φροντίσουν αυτούς τους ασθενείς. Ένα επιπρόσθετο συμπέρασμα που φάνηκε ήταν ότι οι νοσηλεύτριες που είχαν προηγούμενη εμπειρία στην φροντίδα αυτών των ατόμων είχαν θετική σχέση με τις νοοτροπίες των νοσηλευτών και η στάση τους απέναντι στους ομοφυλόφιλους αποδείχθηκε να είναι μάλλον θετική.

Η περιγραφική συγχρονική μελέτη των (K.A.T.M Ehsanul Huqen et al, 2019) διεξήχθη στο Μπαρμπάντος και είχε ως σκοπό να αξιολογήσει τη γνώση και τη στάση των νοσηλευτών ως προς τους ασθενείς που προσβλήθηκαν από τον ιό HIV και τους υποκείμενους παράγοντες. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μεταξύ Ιανουαρίου και Απριλίου το 2013, με ερωτηματολόγια και την μέθοδο της συστηματικής δειγματοληψίας. Το μέγεθος του δείγματος ήταν 218 νοσηλευτές, όπου οι 198 ήταν γυναίκες, οι 20 άντρες και υπήρχε 79,0% ανταπόκριση. Η μέση τιμή ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν 35,5 έτη και 57,3% είχαν 1-5 έτη επαγγελματική εμπειρία. Όσο αφορά τα αποτελέσματα ο συνολικός μέσος βαθμός γνώσης των συμμετεχόντων για τον ιό HIV/AIDS ήταν 3,25/5 και οι συμπεριφορές ήταν σχετικά καλές 3,45/5. Επίσης η πλειοψηφία συμμετείχε στην παροχή φροντίδας σε άτομα με HIV/AIDS για λιγότερο από 5 έτη και μόνο 6,4% για περισσότερο

από 11 χρόνια. Ακόμη οι εγγεγραμμένοι νοσηλευτές σε σύγκριση με τους βοηθούς νοσηλευτές είχαν καλύτερη γνώση για την φροντίδα των ατόμων με HIV(αναλογία πιθανότητας [OR] = 0,37, διάστημα εμπιστοσύνης 95% [CI] =0,20-0,69, P <.001). Όσο αφορά την φροντίδα που παρέχονταν στα μολυσμένα άτομα με HIV διαφάνηκε ότι η στάση των γυναικών ήταν καλύτερη από τους άνδρες (OR = 0,18, διάστημα εμπιστοσύνης 95% CI = 0,05-0,60, P =0,01). Στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολόγιου όπου αξιολογούσε εάν οι νοσηλευτές εφαρμόζαν την πολιτική του νοσοκομείου, φάνηκε ότι 26,0% δεν γνώριζαν για την πολιτική και 55,0% είχαν επίγνωση αυτού του θέματος και της ασφάλειας των εργαζόμενων κατά την έκθεση σε παθογόνους παράγοντες. Είναι εξίσου σημαντικό να αναφερθεί ότι μόνο το 1/3 των συμμετεχόντων δήλωσε ότι ο Διεθνής Κώδικας Νοσηλευτικής λειτουργούσε ως οδηγός για νοσηλευτική περίθαλψη σε άτομα με λοίμωξη HIV και αυτός ίσως να ήταν ο λόγος όπου δεν γίνονταν η σωστή διαχείριση και φροντίδα που χρειαζόνταν αυτοί οι ασθενείς.

Σε μία μελέτη που διεξήχθη το 2013 στην Σικελία από (Marina Marranzano et al.), είχαν ως σκοπό να προσδιορίσουν τις νοοτροπίες, τις συμπεριφορές, τις αντιλήψεις των νοσηλευτών σε πρακτικές στον χώρο εργασίας κατά την αντιμετώπιση HIV ασθενών, καθώς και να διερευνήσουν τις γνώσεις των νοσηλευτών σχετικά με τον HIV/AIDS. Το δείγμα της μελέτης αποτελούσαν 107 νοσηλευτές, εκ των οποίων οι 64 ήταν γυναίκες και οι 43 άνδρες. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 100% και η μέση ηλικία 47,42 έτη. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μεταξύ Οκτώβριου και Δεκεμβρίου το 2011 με την χρήση ερωτηματολόγιου όπου αποτελούνταν από 4 τμήματα. Η συμμετοχή στην μελέτη ήταν εθελοντική. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι 31 νοσηλευτές είχαν 1-5 χρόνια εμπειρία, 6-10 χρόνια 32 νοσηλευτές και περισσότερο από 11 χρόνια 44, επομένως οι περισσότεροι (n=76) είχαν περισσότερο από 5 χρόνια επαγγελματική εμπειρία. Σχετικά με την μόρφωση μόνο 43% είχε παρακολουθήσει διάλεξη με HIV/AIDS. Όσο αφορά τις γνώσεις, η πλειοψηφία γνώριζε το νόημα του AIDS(87%) και ενός θετικού ορολογικού τεστ(78%), 62% γνώριζε την περίοδο έναρξης και 65% την παθοφυσιολογία του HIV. Ακόμη δεν υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σχετικά με την αντίληψη του κίνδυνου μεταξύ των νοσηλευτών που είχαν παρακολουθήσει προηγουμένως ένα εργαστήριο ή διάλεξη για HIV(43%) σε σύγκριση με αυτούς που δεν παρακολούθησαν(57%) και δεν σημειώθηκε σχέση μεταξύ επίπεδου γνώσεων και προσωπικής κατάστασης (p=0,669), χρόνια επαγγελματικής πείρας (p=0,103) ή συμμετοχής σε HIV/AIDS διάλεξη (p=0,137). Επίσης το επίπεδο γνώσης συνδέθηκε θετικά με την ηλικία (p=0,034) και με την εκπαίδευση (p=0,016) και ήταν υψηλότερο σε νοσηλευτές που εργάζονταν σε μονάδες με λοιμώδη

νοσήματα. Ακόμη 54% είχε μολυνθεί από λοιμώξεις στον χώρο εργασίας και μόνο 9% των ασθενών ήταν θετικοί με τον ιό HIV, αυτό πιθανό να οφείλεται στους λανθασμένους τρόπους προφύλαξης αφού 21% των νοσηλευτών δεν φορούσε γάντια. Τέλος, σχετικά με την στάση, οι περισσότεροι δεν είχαν αρνηθεί την φροντίδα ατόμων με HIV/AIDS (98%), 54% ήταν ανήσυχοι και θεωρούσαν ότι κινδυνεύουν να μολυνθούν ενώ 46% όχι και 82% είχαν αρνητική εικόνα όταν ερωτήθηκαν εάν έχουν συγγενή ή φίλο με HIV θετικό.

Σκοπός της περιγραφικής μελέτης ήταν να προσδιοριστούν οι γνώσεις και οι στάσεις των νοσηλευτών για την φροντίδα ατόμων με HIV/AIDS στην Νοτιανατολική Νιγηρία. Η έρευνα διεξήχθη από τους (Pat U. Okpala et al, 2019). Δεν γίνεται αναφορά στο χρονικό διάστημα όπου πραγματοποιήθηκε η συλλογή των δεδομένων αλλά αναφέρεται ότι έγινε με την χρήση ερωτηματολογίου, όπου περιλάμβανε μία κλίμακα Likert 5 σημείων. Το δείγμα υπολογίστηκε με την στατιστική φόρμουλα Taro Yamane. Στην μελέτη συμμετείχαν 240 νοσηλευτές, οι 213 ήταν γυναίκες και οι 27 άνδρες μεταξύ ηλικίας 30 με 49 ετών. Σχετικά με τα αποτελέσματα διαφάνηκε ότι υπήρχε σημαντική διαφορά μεταξύ της στάσης των νοσηλευτών και του βαθμού γνώσης τους για HIV/AIDS ($P=0,015<0,05$) αφού 197 είχαν θετική συμπεριφορά και 43 αρνητική, 227 είχαν καλή γνώση και 13 φτωχή. Πιο αναλυτικά όσο αφορά το επίπεδο γνώσης 222 γνώριζαν τι σημαίνει AIDS, 225 ότι προκαλείται από ιό, 188 συμφώνησαν ότι ο ιός μεταδίδεται μέσω σεξουαλικής επαφής χωρίς προστασία, 185 ότι μεταδίδεται μέσω μετάγγισης αίματος, 173 ότι μεταδίδεται από την μητέρα στο παιδί και 152 συμφώνησαν ότι μέσω της πρόληψης της μετάδοσης αποφεύγεται το HIV από την μητέρα στο παιδί. Ακόμη 156 συμμετέχοντες γνώριζαν ότι ο ιός HIV καταστρέφει το κύτταρο CD4 του ανοσοποιητικού συστήματος και 128 συμφώνησαν ότι τα αντιρετροικά φάρμακα δεν θεραπεύουν το AIDS αλλά το αντιμετωπίζουν. Όσο αφορά την στάση 227 νοσηλευτές είχαν θετική στάση σχετικά με την φροντίδα των ανθρώπων που ζουν με HIV/AIDS, 86 ήταν άνετοι να τους φροντίζουν, 172 θα ήθελαν να τους νοσηλεύουν ενώ 116 μισούσαν να εργαστούν στον χώρο αυτό. Ακόμη 148 άτομα ανέφεραν ότι δεν αξίζει να πεθαίνουν, 133 ότι πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα όπως και στους υπόλοιπους ενώ 74 ανέφεραν ότι η φροντίδα δεν πρέπει να είναι προαιρετική. Κάποιοι παράγοντες που επηρέαζαν αρνητικά την στάση των νοσηλευτών για την φροντίδα αυτών των ατόμων είναι : ο φόβος να συμβάλουν στην ασθένεια (82,4%) $n=56$, το κοινωνικό στίγμα (14,7%) $n=10$, η θανατηφόρα έκβαση της νόσου (10,1%) $n=13$, ο φόβος απώλειας μίας δουλειάς όταν έρθουν σε επαφή με ασθενή με HIV/AIDS (13,2%) $n=9$, ο πολιτισμός και η θρησκεία (8,8%) $n=6$, η έλλειψη γνώσης (8,8%) $n=6$. Δεν υπήρξαν σημαντικές σχέσεις μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης των

νοσηλευτών ($P=0,883>0,05$), της θρησκείας ($P=0,431>0,05$) και της στάσης τους απέναντι στην φροντίδα.

Σε μία μεικτή ποσοτική και ποιοτική έρευνα του (Peter Delobelle et al,2009) που διεξήχθη στην Νότια Αφρική , σκοπός ήταν η διερεύνηση των γνώσεων, πρακτικών, συμπεριφορών, και αντιλήψεων των νοσηλευτών στο αγροτικό νοσοκομείο Limpopo. Το δείγμα αποτελούνταν από 71 νοσηλευτές πρωτοβάθμιας περίθαλψης και 69 μέλη νοσηλευτικού προσωπικού όπου οι 128 ήταν γυναίκες και οι 12 άνδρες. Υπήρχε ανταπόκριση 59,0%, ο μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν 40,9 έτη και η τυπική απόκλιση 10,1. Η συλλογή των δεδομένων έγινε τον Αύγουστο του 2005 σε 2 επισκέψεις και η επιλογή του δείγματος ήταν τυχαία. Για την συλλογή των δεδομένων ποσοτικής μελέτης χρησιμοποίησαν αυτοδιαχειριζόμενο ερωτηματολόγιο ΚΑΠ(γνώσεις-στάσεις-πρακτικές) όπου περιλάμβανε 48 στοιχεία και για την ποιοτική μελέτη έγιναν διάφορες συνεντεύξεις. Τα κυριότερα ευρήματα της μελέτης ήταν ότι 51 νοσηλευτές είχαν πιστοποιητικό,61 δίπλωμα και μόνο 25 είχαν πτυχίο στην νοσηλευτική. Ακόμη τα 2/3 (90) είχαν επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστο 5 έτη και οι βαθμολογίες ήταν σε μέτριο επίπεδο($\text{mean} \pm \text{SD} = 11,3 \pm 2,6$,κυμαίνονταν από 2–17). Το νοσηλευτικό προσωπικό φάνηκε ότι είχε υψηλότερη συχνότητα περίθαλψης ($p<0,05$) αλλά λιγότερη εκπαίδευση από τους νοσηλευτές πρωτοβάθμιας περίθαλψης ($p<0,001$). Σχετικά με την γνώση, ένα μεγάλο ποσοστό (101) συμφώνησαν ότι το AIDS είναι μεταδοτικό και (126) ότι υπάρχει ο κίνδυνος επαγγελματικής μόλυνσης από τον ιό. Επίσης η γνώση των νοσηλευτών για το AIDS δεν συνδέθηκε με την ηλικία, το φύλο, την επαγγελματική εμπειρία και δεν ήταν στατικά σημαντική μεταξύ του νοσηλευτικού προσωπικού και των νοσηλευτών πρωτοβάθμιας περίθαλψης ($\text{mean}=11,35$ και 11,32) αλλά ήταν στατικά σημαντική σχετικά με την επαγγελματική τάξη, το επίπεδο εκπαίδευσης και την συχνότητα ($p<0,001$). Όσο αφορά τις πρακτικές που εφαρμόζαν προς την φροντίδα των ασθενών, τα ¾ ασκούσαν καθολική προφύλαξη και 108 φορούσαν γάντια. Ακόμη οι βαθμολογίες καθολικής προφύλαξης ήταν θετικά στατικά σημαντικές με την επαγγελματική τάξη $p=0,06$ και αντιστρόφως στατικά σημαντικές με την ηλικία ($p<0,05$).Σχετικά με την στάση, $n=137$ συμφώνησαν ότι αυτοί οι ασθενείς πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο σεβασμό και φροντίδα, $n=82$ νοσηλευτές είχαν φόβο να τους προσεγγίσουν και $n=24$ θεωρούσαν ότι με αυτό διακινδύνευε η οικογένεια και οι φίλοι τους. Οι στάσεις ως προς τους ασθενείς ήταν θετικές και στατικά σημαντικές σχετικά με την γνώση $p<0,01$ και την κατάρτιση $p<0,05$.

Σε μία εγκάρσια διατομεακή μελέτη του (Zeinab M. Hassan et al, 2011) που διενεργήθηκε στην Ιορδανία, σκοπός ήταν η διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων των Ιορδανών νοσηλευτών ως προς τους ασθενείς με HIV/AIDS. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μεταξύ Δεκεμβρίου και Ιουλίου το 2010 με την χρήση ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων. Το δείγμα αποτελούνταν από 922 νοσηλευτές όπου 59% ήταν γυναίκες, η ηλικία τους κυμαίνονταν μεταξύ 22-60 χρόνια και η ανταπόκριση ήταν 73%. Από τα αποτελέσματα φάνηκε ότι τα 2/3 είχαν πτυχίο και περισσότερο από τους μισούς 59,1% είχαν μόνο 1-3 χρόνια εμπειρία. Το επίπεδο γνώσης ήταν χαμηλό σχετικά με την ανοσολογία, την πορεία και εκδήλωση AIDS, την μετάδοση, την συχνότητα εμφάνισης και πρόληψη ενώ είχαν καλή γνώση μόνο για τις ομάδες κίνδυνου από την έκθεση στον ιό HIV. Όσο αφορά την στάση, είχαν αρνητική στάση σε ασθενείς με HIV/AIDS στα ακόλουθα υπομνήματα : άμεση φροντίδα (97%), κοινωνικό στίγμα (78%), φόβο μόλυνσης (75,2%), εκπαίδευση και παροχή συμβουλών (72,9%). Ακόμη 84% αρνούνταν να παρέχουν φροντίδα σε ασθενείς που ήταν θετικοί με τον ιό και 884 από τους 922 ένιωθαν φόβο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Μελέτες που ανασκοπήθηκαν

A/A	ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΧΩΡΑ	ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ	ΔΕΙΓΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ
1	Θεοδώρα Χαρισσοπούλου et al. (2016, Αθήνα)	Ποιοτική Μελέτη	Διερεύνηση των αντιλήψεων, των στάσεων και των συμπεριφορών του νοσηλευτικού προσωπικού απέναντι σε ασθενείς με HIV/AIDS.	N=12 νοσηλεύτες, 92,5% γυναίκες 7,5% άνδρες 100% ανταπόκριση Μέση τιμή ηλικίας 43,5 έτη.	Μεταξύ 20 Απριλίου και 20 Μαΐου το 2015. Με συνέντευξη και ένα έντυπο δημογραφικών στοιχείων. Δειγματοληψία: Σκόπιμη	-Έτη προϋπηρεσίας 1-30 -5 συμμετέχοντες ήταν καλά ενημερωμένοι (ηλικία άνω των 35 ετών και πάνω από 15 έτη προϋπηρεσίας), 3 καθόλου καλά (κάτω των 25 ετών και λιγότερη επαγγελματική εμπειρία), 4 μέτρια -60% γνώριζαν σωστά μέτρα προφύλαξης -7 στους 10 είχαν θετική άποψη για να νοσηλεύονται αυτά τα άτομα, 30% αρνητική -1 στους 2 είχαν θετική στάση απέναντι τους -είχαν αίσθημα ηθικής ευθύνης, 82,5% είχαν πίστη στον Θεό.

2	<p>Muziwalo Violet Mulaudzi et al.</p> <p>(2011, Νότια Αφρική)</p>	<p>Περιγραφική Μελέτη</p>	<p>Προσδιορισμός των γνώσεων, των στάσεων και η αντιμετώπιση που κάνουν οι νοσηλευτές σχετικά με τον ιό HIV/AIDS σε ένα αγροτικό νοσοκομείο στην Νότια Αφρική.</p>	<p>N=222 νοσηλευτές</p> <p>91% γυναίκες</p> <p>Μεταξύ 30-49 ετών</p> <p>89% ανταπόκριση</p>	<p>Δεν αναφέρεται η ημερομηνία συλλογής των δεδομένων.</p> <p>Αυτοδιαχειριζόμενο ερωτηματολόγιο, 4 στοιχείων.</p> <p>Δειγματοληψία: τυχαία</p>	<p>-τα 2/3 είχαν >10 χρόνια εργασιακή εμπειρία</p> <p>- νοσηλευτές >10 χρόνια επαγγελματική πείρα είχαν πιο θετική συμπεριφορά από αυτούς που είχαν λιγότερη (15,88 vs 13,09 , P<0,3) και μπορούσαν να ανταπεξέλθουν καλύτερα στην φροντίδα των ασθενών (5,59 vs 4,13 , P<0,2)</p> <p>-83,8% μεσαίο επίπεδο γνώσης, 4,5% υψηλό επίπεδο γνώσης και 11% χαμηλό</p> <p>-δεν ήταν σίγουροι πώς μεταδίδεται ο ιός (mean=5,5/26 ,SD=1,4), δεν ήταν αρκετά σωστοί για την πρόληψη του ιού(mean=7,3/9, SD=1,1), γνώσεις σχετικά με την προέλευση του ιού ήταν πάλι μέτριες (mean=4,3/6 ,SD=1,0)</p> <p>-75,8% θετική στάση προς την φροντίδα των ασθενών, οι υπόλοιποι αρνητική</p>
---	--	---------------------------	--	---	--	---

						<p>-21,3% ήταν σοκαρισμένοι, 22,3% φοβήθηκαν την μόλυνση , 55% έδειξαν ενσυναίσθηση, 4% κατηγόρησαν τον ασθενή και 10% ήθελαν να αλλάξουν δουλειά</p> <p>-71,2% μέσο επίπεδο αντιμετώπισης στην φροντίδα</p> <p>-οι γυναίκες εμφάνισαν πιο θετική στάση έναντι της φροντίδας των ασθενών από τους άνδρες (15,19 vs 10,55 , P<0,3)</p> <p>-φάνηκε ότι 1 στους 4 νοσηλευτές είχαν αρνητική στάση και 1 στους 5 χαμηλή ικανότητα αντιμετώπισης της φροντίδας των ασθενών.</p>
3	<p>Dorothy Serwaa Boaky et al.</p> <p>(2019, Γκάνα, Χώρα Δυτικής Αφρικής)</p>	Ποσοτική Μελέτη	<p>Η αξιολόγηση των γνώσεων-στάσεων και πρακτικών των νοσηλευτών προς τα άτομα με HIV/AIDS στο Κουμάσι της Γκάνας.</p>	<p>N=240 εγγεγραμμένοι νοσηλευτές, 164 γυναίκες 76 άνδρες</p> <p>Οι περισσότεροι είχαν ηλικία 20-29 ετών και 2-5 χρόνια εμπειρία.</p>	<p>Μεταξύ 10 Απριλίου με 18 Ιουνίου 2018.</p> <p>Ερωτηματολόγιο KAP(Knowledge-attitude-practice), αποτελούνταν από 4 ενότητες.</p>	<p>-100% είχαν πτυχίο</p> <p>- n=121 υψηλό επίπεδο γνώσης, n=127 είχαν θετική στάση ,n=128 ήταν εξοικειωμένοι με την πρακτική ενώ n=112 είχαν χαμηλή γνώση, n=105 αρνητική στάση και n=100 είχαν ελλείψεις σε πρακτικές</p> <p>-59,2% δεν έλαβαν εκπαίδευση σε</p>

					<p>Δειγματοληψία: Σκόπιμη</p> <p>θέματα HIV/AIDS και 95 δεν είχαν παρακολουθήσει ποτέ εργαστήρια</p> <p>-n=162 γνώριζαν ότι η αντιρετροϊκή θεραπεία είναι απαραίτητη (P=<0,0001), n=173 ότι τα άτομα μπορεί να είναι ασυμπτωματικά αλλά μολυσματικά(P=<0,0001), n=199 γνώριζαν ότι δεν μεταδίδεται ο ιός με περιστασιακή επαφή και περισσότερο από το ¼ δεν γνώριζαν ότι ο ιός μειώνει τα λεμφοκύτταρα T-4 (P=<0,0001)</p> <p>-n=149 συμφώνησαν ότι τα άτομα αυτά πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα με όλους και να τους σέβονται</p> <p>-η πλειοψηφία (n=140) ανησυχούσαν εάν προσβληθούν από τον ιό, (n=33) θεωρούσαν ότι οι ασθενείς πρέπει να γίνονται δεκτοί σε άλλες αίθουσες νοσοκομείου</p> <p>- n=192 ασκούσαν καθολικές προφυλάξεις (P=<0,0001)</p>
--	--	--	--	--	--

4	<p>Tarja Suominen et al.</p> <p>(2010, Φιλανδία, Εσθονία, Λιθουανία)</p>	<p>Εγκάρσια Διατομεακή Μελέτη</p>	<p>Να περιγράψει και να συγκρίνει τις γνώσεις και τις στάσεις των νοσηλευτών προς τα άτομα με HIV/AIDS σε 3 χώρες.</p>	<p>N=681 εγγεγραμμένοι νοσηλευτές,</p> <p>322=Φυλλανδικό Νοσοκομείο, 191=Εσθονικό και 168=Λιθουανικό</p> <p>Ποσοστό ανταπόκρισης 82%</p> <p>Μέση ηλικία 40,6 έτη.</p>	<p>Ερευνήθηκε την άνοιξη του 2006, σε διάστημα 2 εβδομάδων.</p> <p>Ερωτηματολόγιο , αποτελούνταν από 2 κλίμακες (i) γνώσεις (ii) στάσεις νοσηλευτών</p> <p>+ 16 ερωτήσεις για την εξακρίβωση των δημογραφικών χαρακτηριστικών και την προηγούμενη εμπειρία των νοσηλευτών</p> <p>Δειγματοληψία: Σκόπιμη</p>	<p>-οι περισσότεροι νοσηλευτές και στις 3 χώρες ήταν γυναίκες (81-99%)</p> <p>-Μέσος όρος γνώσης σωστών απαντήσεων ήταν 68%, SD=4,22 min 10, max 32 και (P≤0,001)</p> <p>-η διάρκεια εκπαίδευσης των νοσηλευτών συσχετίστηκε θετικά (r = 0,255, P=0,001) ενώ τα χρόνια προϋπηρεσίας τους αρνητικά (r = -0,127, P = 0,004)</p> <p>-οι νοσηλευτές χωρίς παιδιά είχαν υψηλότερο επίπεδο γνώσης από αυτούς που είχαν παιδιά (P≤0,001)</p> <p>-αυτοί που γνώριζαν οικογένεια ή φίλο με HIV/AIDS είχαν υψηλότερη γνώση από εκείνους που δεν γνώριζαν(means 24,0 vs 22,0 , P≤0,001)</p> <p>-νοσηλευτές που είχαν ζητήσει να φροντίσουν άτομα με HIV/AIDS και ήταν πρόθυμες σημείωσαν σημαντική αύξηση σχετικά με την γνώση από εκείνους που δεν είχαν</p>
---	--	-----------------------------------	--	---	---	--

						<p>(means 24,4 vs 20,1 , $p \leq 0,001$, 24,0 vs 19,6 , $p \leq 0,001$)</p> <p>-μεγαλύτεροι σε ηλικία νοσηλευτές είχαν χαμηλότερο επίπεδο γνώσης</p> <p>-Η μέση βαθμολογία στην γενική κλίμακα στάσης ήταν 3,34 (S.D=0,98)</p> <p>-στάση απέναντι στους ομοφυλόφιλους αποδείχθηκε να είναι μάλλον θετική</p> <p>-σημαντικοί παράγοντες πρόβλεψης της πρακτικής συμπεριφοράς των γενικών προφυλάξεων ήταν το γυναικείο φύλο, η προγενέστερη εκπαίδευση και η μεγαλύτερη γνώση του HIV/AIDS</p> <p>-παράγοντες όπως η ηλικία, το επάγγελμα, ο τίτλος και τα επίπεδα μονάδων δεν συσχετίστηκαν με καθολικές προφυλάξεις πρακτικής</p>
--	--	--	--	--	--	--

5	<p>K.A.T.M Ehsanul Huq et al.</p> <p>(2019, Μπαρμπάντος)</p>	<p>Περιγραφική Μελέτη</p>	<p>Αξιολόγηση της γνώσης και στάσης των νοσηλευτών ως προς τους ασθενείς που προσβλήθηκαν από τον ιό HIV και τους υποκείμενους παράγοντες</p>	<p>N=218 νοσηλευτές</p> <p>198 γυναίκες, 20 άνδρες</p> <p>Μέση ηλικία 35,5 έτη</p> <p>Ανταπόκριση 75,0%</p>	<p>Μεταξύ Ιανουαρίου και Απριλίου το 2013</p> <p>Ερωτηματολόγια, 45 στοιχεία και 4 ενότητες</p> <p>Δειγματοληψία: συστηματική</p>	<p>-η πλειοψηφία συμμετείχε στην παροχή φροντίδας σε άτομα με HIV/AIDS για περισσότερο από ≤ 5 έτη και 6,4% για ≥ 11 χρόνια</p> <p>-Συνολικές γνώσεις νοσηλευτών 3,25/5 και συμπεριφορές 3,45/5</p> <p>-οι γνώσεις τους για την φροντίδα των ασθενών ήταν καλύτερες των εγγεγραμμένων νοσηλευτών σε σχέση με τους βοηθούς νοσηλευτές, (OR = 0,37, διάστημα εμπιστοσύνης 95%, (CL) = 0,20-0,69, P<0,01</p> <p>-οι γυναίκες είχαν σημαντικά καλύτερη στάση στην φροντίδα αυτών των ατόμων από τους άνδρες (OR = 0,18, 95% CI = 0,05-0,60, P = 0,01)</p> <p>-26,0% δεν γνώριζαν για την πολιτική του νοσοκομείου, 55,0% είχαν επίγνωση για την πολιτική και την ασφάλεια των</p>
---	--	---------------------------	---	---	---	--

						<p>εργαζόμενων κατά την έκθεση σε παθογόνους παράγοντες</p> <p>-Μόνο το 1/3 των συμμετεχόντων δήλωσε ότι ο Διεθνής Κώδικας Νοσηλευτικής λειτουργούσε ως οδηγός για την νοσηλευτική περίθαλψη σε άτομα με λοίμωξη HIV.</p>
6	<p>Marina Marranzano et al.</p> <p>(2013, Σικελία)</p>	Δεν αναφέρεται	<p>Να προσδιοριστούν οι νοοτροπίες, οι συμπεριφορές και οι αντιλήψεις των νοσηλευτών σε πρακτικές στον χώρο εργασίας κατά την αντιμετώπιση HIV ασθενών και να διερευνηθούν οι γνώσεις των νοσηλευτών σχετικά με το HIV/AIDS</p>	<p>N=107 νοσηλευτές</p> <p>64 γυναίκες, 43 άνδρες</p> <p>Μέση ηλικία 47,42 έτη</p> <p>Ποσοστό Ανταπόκρισης 100%</p>	<p>Μεταξύ Οκτώβριου και Δεκέμβριου 2011</p> <p>Ερωτηματολόγιο, 5 μέρη</p> <p>Η συμμετοχή ήταν εθελοντική</p>	<p>-31 νοσηλευτές είχαν 1-5 χρόνια εμπειρία, 6-10 χρόνια 32 νοσηλευτές και >11 χρόνια 44</p> <p>-43% παρακολούθησε διάλεξη με HIV/AIDS</p> <p>-η πλειοψηφία γνώριζε το νόημα του AIDS(n=87) και ενός θετικού ορολογικού τεστ (n=78%), (62%) γνώριζε την περίοδο έναρξης και (65%) την παθοφυσιολογία του HIV</p> <p>-δεν υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σχετικά με την αντίληψη του κινδύνου μεταξύ των νοσηλευτών που παρακολούθησαν προηγουμένως</p>

						<p>ένα εργαστήριο για HIV(43%) με αυτούς που δεν παρακολούθησαν (57%)</p> <p>-δεν υπήρχε σχέση μεταξύ επίπεδου γνώσεων και προσωπικής κατάστασης (p=0,669), χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας (p=0,103) ή συμμετοχή σε HIV/AIDS διάλεξη (p=0,137)</p> <p>-το επίπεδο γνώσης συνδέθηκε θετικά με την ηλικία (p=0,034) και την εκπαίδευση (p=0,016) και ήταν υψηλότερο σε νοσηλευτές που εργάζονταν σε μονάδες με λοιμώδη νοσήματα</p> <p>-54% μολύνθηκαν από λοιμώξεις στον χώρο εργασίας και μόνο 9% των ασθενών ήταν θετικοί με τον ιό HIV, 21% δεν χρησιμοποιούσε γάντια</p> <p>-54% θεωρούσαν ότι κινδυνεύουν να μολυνθούν,46% όχι και 98% δεν αρνήθηκαν να τους φροντίζουν</p> <p>-82% ήταν αρνητικοί να έχουν συγγενή ή φίλο με HIV</p>
--	--	--	--	--	--	--

7	<p>Pat U. Okpala Et al.</p> <p>(2017, Νοτιοανατολική Νιγηρία)</p>	<p>Περιγραφική Μελέτη</p>	<p>Να προσδιοριστούν οι γνώσεις και οι στάσεις των νοσηλευτών για τη φροντίδα των ατόμων με HIV/AIDS στη Νοτιοανατολική Νιγηρία.</p>	<p>N=240 νοσηλευτές 213=γυναίκες, 27=άνδρες , Μεταξύ 30- 49 ετών Ανταπόκριση 100%</p>	<p>Δεν αναφέρεται η ημερομηνία συλλογής δεδομένων Ερωτηματολόγιο, περιλάμβανε μία κλίμακα Likert 5 σημείων Το δείγμα υπολογίστηκε με την στατιστική φόρμουλα Taro Yamane $n=(N/(1+N*(e)^2))$</p>	<p>-Υπήρχε σημαντική διαφορά μεταξύ της στάσης των νοσηλευτών και του βαθμού γνώσης τους για HIV/AIDS (P=0,015<0,05),197 θετική συμπεριφορά και 43 αρνητική, 227 καλή γνώση και 13 φτωχή - n= 222 γνώριζαν τί σημαίνει AIDS, n=225 ότι προκαλείται από ιό,n=188 συμφώνησαν ότι ο ιός μεταδίδεται μέσω σεξουαλικής επαφής χωρίς προστασία,n=185 ότι μεταδίδεται μέσω μετάγγισης αίματος και n=173 ότι μεταδίδεται από τη μητέρα στο παιδί - n=152 συμφώνησαν ότι μέσω της πρόληψης αποφεύγεται το HIV από τη μητέρα στο παιδί και n= 156 ότι ο ιός HIV καταστρέφει το κύτταρο CD4 του ανοσοποιητικού συστήματος - n=128 συμφώνησαν ότι τα αντιρετροικά φάρμακα δεν θεραπεύουν το AIDS αλλά το αντιμετωπίζουν</p>
---	---	-------------------------------	--	--	---	---

						<p>- n=86 ήταν άνετοι να τους φροντίζουν ενώ n= 116 μισούσαν να εργαστούν στον χώρο αυτό</p> <p>- n=148 ανέφεραν ότι τα άτομα αυτά δεν αξίζει να πεθαίνουν, n=133 συμφώνησαν ότι πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα όπως και στους υπόλοιπους ενώ n=74 ανέφεραν ότι η φροντίδα δεν πρέπει να είναι προαιρετική</p> <p>-94,6% είχαν θετική στάση απέναντι τους και n=172 θα ήθελαν να τους νοσηλεύουν</p> <p>-παράγοντες που επηρέαζαν αρνητικά τη στάση τους για την φροντίδα αυτών των ατόμων :ο φόβος να συμβάλουν στην ασθένεια(82,4%) n= 56, το κοινωνικό στίγμα (14,7%) n=10, η θανατηφόρα έκβαση της νόσου(19,1%) n=13, φόβος απώλειας μίας δουλειάς όταν έρθουν σε επαφή με hiv/aids(13,2%) n=9, πολιτισμό και την θρησκεία,(8,8%) n=6 , έλλειψη γνώσης(8,8%) n=6</p>
--	--	--	--	--	--	--

						-Δεν υπήρχαν σημαντικές σχέσεις μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης των νοσηλευτών ($P=0,883>0,05$), της θρησκείας($P=0,431>0,05$) και της στάσης τους απέναντι στην φροντίδα.
8	Peter Delobelle et al. (2009, Νότια Αφρική)	Μεικτή ποσοτική και ποιοτική μελέτη	Διερεύνηση γνώσεων, πρακτικών, συμπεριφορών και αντιλήψεων των νοσηλευτών, στο αγροτικό νοσοκομείο Limpopo της Νότιας Αφρικής	71 νοσηλευτές πρωτοβάθμιας περίθαλψης, 69 από το νοσηλευτικό προσωπικό Σύνολο 140, 128 γυναίκες, 12 άνδρες Μέσος όρος ηλικίας 40,9 Ανταπόκριση 59%	Αύγουστο το 2005, σε 2 επισκέψεις <u>Ποσοτική μελέτη</u> Αυτοδιαχειριζόμενο ερωτηματολόγιο ΚΑΠ,48 στοιχεία <u>Ποιοτική μελέτη</u> Συνεντεύξεις για διερεύνηση αντιλήψεων Δειγματοληψία: τυχαία	-το νοσηλευτικό προσωπικό είχε υψηλότερη συχνότητα περίθαλψης ($p<0,05$) αλλά λιγότερη εκπαίδευση από τους νοσηλευτές πρωτοβάθμιας περίθαλψης($p<0,001$) -τα 2/3 (90) είχαν επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστο 5 έτη -n=51 είχαν πιστοποιητικό, n= 61 δίπλωμα και μόνο n=25 είχαν πτυχίο στην νοσηλευτική -οι βαθμολογίες ήταν σε μέτριο επίπεδο($mean \pm SD = 11,3 \pm 2,6$ κυμαίνονταν 2–17) -n=101 συμφώνησαν ότι το AIDS είναι μεταδοτικό, n=126 ότι υπάρχει ο κίνδυνος μόλυνσης από τον ιό

						<p>-η γνώση για το AIDS δεν συνδέθηκε με την ηλικία, το φύλο, την επαγγελματική εμπειρία και δεν ήταν στατικά σημαντική μεταξύ του νοσηλευτικού προσωπικού και των νοσηλευτών πρωτοβάθμιας περίθαλψης(mean=11,35 και 11,32)</p> <p>-η γνώση ήταν στατικά σημαντική σχετικά με την επαγγελματική τάξη, το επίπεδο εκπαίδευσης και την συχνότητα ($p<0,001$)</p> <p>- τα $\frac{3}{4}$ ασκούσαν καθολική προφύλαξη και 108 φορούσαν γάντια</p> <p>-οι βαθμολογίες καθολικής προφύλαξης ήταν θετικά στατικά σημαντικές με την επαγγελματική τάξη $p=0,06$ και αντιστρόφως στατικά σημαντικές με την ηλικία $p<0,05$</p> <p>- $n=137$ συμφώνησαν ότι πρέπει να σέβονται και να φροντίζουν με τον ίδιο τρόπο αυτούς τους ασθενείς</p>
--	--	--	--	--	--	--

						<p>-οι στάσεις τους ήταν θετικές και στατικά σημαντικές σχετικά με την γνώση $P<0,01$ και την κατάρτιση $P<0,05$</p> <p>-n=82 φοβούνταν να τους προσεγγίσουν και n=24 θεωρούσαν ότι με αυτό διακινδύνευε η οικογένεια και οι φίλοι τους.</p>
9	Zeinab M. Hassan et al. (2011, Ιορδανία)	Εγκάρσια διατομεακή μελέτη	Διερεύνηση γνώσεων και στάσεων των Ιορδανών Νοσοκόμων προς τους ασθενείς με HIV/AIDS	922 νοσηλευτές 59% γυναίκες Ηλικία μεταξύ 22-60 Ανταπόκριση 73%	Μεταξύ Δεκεμβρίου και Ιουλίου 2010 Συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια Δειγματοληψία : δεν αναφέρεται	<p>-τα 2/3 (82,4%) είχαν πτυχίο και 59,1% 1-3 χρόνια εμπειρία</p> <p>-84% αρνούσαν να παρέχουν φροντίδα σε αυτούς τους ασθενείς και 884 ένιωθαν φόβο</p> <p>- είχαν αρνητική στάση στα ακόλουθα υποτιμήματα : άμεση φροντίδα(97%), κοινωνικό στίγμα(78%), φόβο μόλυνσης(75,2%), εκπαίδευση και παροχή συμβουλών(72,9%)</p> <p>-το επίπεδο γνώσης ήταν χαμηλό για την ανοσολογία, πορεία εκδήλωσης aids, μετάδοση, συχνότητα εμφάνισης -πρόληψη. Είχαν καλή γνώση μόνο για ομάδες κινδύνου από την έκθεση στον ιό .</p>

5 Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Απώτερος σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνηθούν οι γνώσεις και οι στάσεις των νοσηλευτών ως προς τα άτομα με HIV/AIDS μέσα από επιστημονικές έρευνες των τελευταίων χρόνων. Οι πλείστες έρευνες επικεντρώνονταν στις γνώσεις και τις στάσεις που διατηρούσαν οι νοσηλευτές ως προς τα άτομα αυτά ενώ κάποιες άλλες διερευνούσαν πέρα από αυτό τις αντιλήψεις, τις νοοτροπίες, την συμπεριφορά των νοσηλευτών καθώς και τις καθολικές πρακτικές που εφαρμόζαν στον κλινικό χώρο, τόσο για την επαγγελματική έκθεση και δική τους προστασία όσο και για τις πρακτικές που τηρούσαν για την αντιμετώπιση ασθενών με HIV/AIDS.

Όλοι σχεδόν οι ερευνητές επισήμαναν ότι η γνώση ήταν στατικά σημαντική και σχετίζονταν με το επίπεδο εκπαίδευσης και την επαγγελματική εμπειρία που είχαν οι νοσηλευτές, με εξαίρεση της μελέτης του (Tarja Suominen et al.2010) όπου η διάρκεια εκπαίδευσης των νοσηλευτών συσχετίστηκε θετικά ενώ τα έτη προϋπηρεσίας τους συσχετίστηκαν αρνητικά με το επίπεδο γνώσης. Εξαίρεση αποτελούσε επίσης η μελέτη της (Marina Marranzano et al.) όπου η γνώση συνδέθηκε θετικά με την εκπαίδευση, την ηλικία, την εργασία σε μονάδες με λοιμώδη νοσήματα αλλά όχι με τα χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας.

Ως προς τα κύρια ευρήματα των μελετών φάνηκε ότι οι πλείστοι νοσηλευτές είχαν μέτριο και επαρκές επίπεδο γνώσης λόγω του ότι οι περισσότεροι είχαν πτυχίο νοσηλευτικής ή δίπλωμα ενώ κάποιοι άλλοι είχαν χαμηλό επίπεδο γνώσης γιατί δεν συμμετείχαν ποτέ σε εργαστήριο και δεν είχαν λάβει εκπαίδευση για την φροντίδα ασθενών με AIDS. Όσο αφορά την στάση, συμπερασματικά, υπήρχε ένα σεβαστό ποσοστό νοσηλευτών όπου είχαν θετική στάση και ήθελαν να φροντίζουν αυτούς τους ασθενείς και ένα άλλο εξίσου μεγάλο ποσοστό όπου διατηρούσαν αρνητική στάση, ήταν απρόθυμοι και φοβούνταν να τους πλησιάσουν για να μην μολυνθούν από τον ιό. Ακόμη ένα σεβαστό μέρος νοσηλευτών γνώριζαν και εφαρμόζαν ορθά τις καθολικές πρακτικές κατά την φροντίδα των ασθενών ενώ ένα άλλο μέρος δεν τις εφαρμόζαν. Εν κατακλείδι, φάνηκε ότι η γνώση των νοσηλευτών και η εφαρμογή σωστών καθολικών πρακτικών είχε αντίκτυπο στην φροντίδα αυτών των ασθενών.

Πιο αναλυτικά οι έρευνες των (Tarja Suominen et al, των K.A.T.M. Eshanul Huq et al, των Pat U. Okpala et al και των Zeinab M. Hassan et al.) είχαν ως κοινό γενικό σκοπό να διερευνήσουν τις γνώσεις και τις στάσεις των νοσηλευτών ως προς τους ασθενείς με

HIV/AIDS. Τα ευρήματα από τις έρευνες των (Tarja Suominen et al και των Zeinab M. Hassan et al.) διαπίστωσαν ότι οι γνώσεις των πλείστων νοσηλευτών δεν ήταν σε καλό επίπεδο και ότι χρειάζονται περισσότερο εκπαίδευση. Στην έρευνα των (Tarja Suominen et al) φάνηκε ότι η στάση των νοσηλευτών απέναντι στους ομοφυλόφιλους ήταν μάλλον θετική ενώ στην έρευνα των (Zeinab M. Hassan et al) φάνηκε ότι 84% αρνούνταν να παρέχουν φροντίδα σε ασθενείς που ήταν θετικοί με τον ιό και ότι είχαν αρνητική στάση. Στην έρευνα των (K.A.T.M. Eshanul Huq et al και των Pat U. Okpala et al) συμπερασματικά φάνηκε ότι η πλειοψηφία των νοσηλευτών είχαν βαθιά γνώση για το HIV/AIDS και ήταν θετικοί στο να φροντίζουν αυτά τα άτομα.

Στην έρευνα της (Θεοδώρας Χαρισσοπούλου et al.) υπήρχε μεικτό επίπεδο γνώσεων και οι μισοί από τους συμμετέχοντες διατηρούσαν θετική στάση ενώ οι άλλοι μισοί αρνητική. Έτσι εδώ η συγγραφέας τόνισε ότι η επικαιροποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων στην διαχείριση των ασθενών με HIV/AIDS, μπορούν να λειτουργήσουν καθοριστικά στην διαμόρφωση των στάσεων των νοσηλευτών και πρέπει να επιδιώκονται από τους νοσηλευτικούς οργανισμούς.

Στην μελέτη των (Muziwal Violet Mulaudzi et al.) φάνηκε ότι είχαν έλλειψη γνώσεων και αυτό μπορεί να οφείλονταν ότι λόγω της ηλικίας τους, πιθανό να μην είχαν λάβει πρόγραμμα σπουδών με τυποποιημένες πληροφορίες για το HIV/AIDS και να μην έχουν παρακολουθήσει εντατικά προγράμματα ενδουπηρεσιακής κατάρτισης του ιού HIV. Επίσης πάνω από τους μισούς είχαν θετική στάση ενώ οι υπόλοιποι αρνητική. Ενώ στην μελέτη των (Dorothy Serwaa Boaky et al.) παρόλο που οι περισσότεροι δεν είχαν παρακολουθήσει ποτέ εργαστήριο, η γνώση τους σχετικά με το HIV/AIDS και η εφαρμογή των καθολικών προφυλάξεων ήταν ικανοποιητικές. Παράλληλα η πλειοψηφία είχε ευνοϊκές συμπεριφορές αλλά υπήρχε και ένα μεγάλο ποσοστό όπου είχε φόβο να μην μολυνθεί από τον ιό.

Στην μελέτη της (Marina Maranzano et al.) φάνηκε ότι η στάση τους δεν ήταν θετική για τον λόγω του ότι 54% θεωρούσαν ότι κινδυνεύουν και 46% αρνούνταν να παρέχουν φροντίδα στους ασθενείς αυτούς. Ακόμη μόνο 43% είχαν παρακολουθήσει διάλεξη με AIDS αλλά δεν υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σχετικά με την αντίληψη του κίνδυνου μεταξύ των νοσηλευτών που είχαν παρακολουθήσει προηγουμένως ένα εργαστήριο ή διάλεξη για HIV, με αυτούς που δεν παρακολούθησαν(57%). Ωστόσο σύμφωνα με την (Marina Maranzano et al.) , είναι σημαντικό σε αυτή την μελέτη να εξετάζονται οι επιπτώσεις της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σχετικά με την ετοιμότητα για

την περίθαλψη των ασθενών, την πρόληψη της νόσου και να αναλύονται οι κίνδυνοι των επαγγελματιών υγείας όσο αφορά την μετάδοση του ιού HIV.

Εν κατακλείδι, στην μελέτη των (Peter Delobelle et al.), φάνηκε ότι χρειάζεται να γίνει επιτάχυνση της εκπαίδευσης των αγροτικών νοσηλευτών σχετικά με το HIV/AIDS , αφού οι περισσότεροι είχαν μέτριο επίπεδο γνώσης. Ακόμη σύμφωνα με τους μελετητές, χρειαζόνταν να εφαρμοστούν οι γενικές προφυλάξεις και οι νοσηλευτές να γνωρίζουν την διαθεσιμότητα του εξοπλισμού που υπάρχει για την προστασία τους πριν την έκθεση τους σε εγκαταστάσεις δημόσιας υγείας. Όσο αφορά τις στάσεις, σ' αυτή την μελέτη υπήρχαν και αρνητικές και θετικές στάσεις αφού 137/140 νοσηλευτές συμφώνησαν ότι πρέπει να σέβονται και να φροντίζουν τους ασθενείς αυτούς όπως και τους υπόλοιπους ενώ 82 νοσηλευτές είχαν φόβο να τους προσεγγίσουν και 24 θεωρούσαν ότι με αυτό διακινδύνευε η οικογένεια και οι φίλοι τους.

5.1 Περιορισμοί Μελέτης

Οι περιορισμοί που υπήρχαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση ήταν ποικίλοι. Αρχικά τέθηκε ο περιορισμός της γλώσσας αφού υπήρχε το κριτήριο τα άρθρα να ήταν δημοσιευμένα στην ελληνική και αγγλική βιβλιογραφία, όπου τελικά κατέληξα σε μελέτες που ήταν στην αγγλική γλώσσα και τον εντοπισμό μίας μελέτης στην ελληνική. Επίσης οι μελέτες που χρησιμοποιήθηκαν στην συστηματική ανασκόπηση ήταν μεταξύ της χρονολογίας του 2009-2019 και με αυτό τον τρόπο αποκλείστηκαν οι μελέτες που ήταν δημοσιευμένες πριν και μετά από αυτήν την χρονική περίοδο. Ακόμη σε δύο έρευνες όπου χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος της ατομικής συνέντευξης, δεν μπορεί να εξασφαλιστεί με σιγουριά ότι οι ερωτηθέντες εξέφρασαν αυτό που πραγματικά πιστεύουν και αισθάνονται και το είδος της μελέτης εμποδίζει την δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων της. Παράλληλα, σε όλες σχεδόν τις έρευνες χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο ως μέσο συλλογής των δεδομένων και ίσως αυτό να συσχετίζεται με προκατάληψη απόκρυψης. Ένας άλλο περιορισμός ήταν ότι σε κάποιες μελέτες το δείγμα των νοσηλευτών αφορούσε μόνο ένα συγκεκριμένο νοσοκομείο μίας επαρχίας και πάλι περιορίζονταν η πιθανότητα γενίκευσης αποτελεσμάτων. Εν κατακλείδι, το δείγμα στην ελληνική έρευνα ήταν μικρό.

6 Συμπεράσματα-Εισηγήσεις

Η επιδημία του ιού HIV/AIDS είναι ένα σημαντικό πρόβλημα παγκοσμίως αφού συνεχίζει να αυξάνεται ραγδαία σε όλες τις χώρες και να είναι μία αθεράπευτη ασθένεια. Η πολυμορφία του ιού αλλά και το γεγονός ότι ο ιός δεν κάνει διακρίσεις χτυπώντας με διαφορετικό τρόπο μέσω σεξουαλικών επαφών, μεταγγίσεων, κυοφορίας και χρήσεως ενδοφλέβιων ουσιών, αποδεικνύει πόσο δύσκολος είναι ο αγώνας για την καταπολέμηση αυτής της μάστιγας.

Η έρευνα αυτή, επικεντρώθηκε στην διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων που έχουν οι νοσηλευτές ως προς τα άτομα με HIV/AIDS. Είναι σημαντικό να διερευνηθεί αυτό το ζήτημα και να κατανοηθεί ότι οι γνώσεις και οι στάσεις που έχουν οι νοσηλευτές ασκούν επιρροή στην αποτελεσματική νοσηλεία και φροντίδα που προσφέρεται στην ομάδα αυτών των ασθενών. Με αυτό τον τρόπο, θα μπορούσε να γίνουν διάφορες ενέργειες με σκοπό τον περιορισμό του φαινομένου αυτού, την μόρφωση, την βελτίωση της στάσης των νοσηλευτών και συνεπώς αυτό θα πρόαγε την ψυχολογική ευεξία των ασθενών.

Συμπερασματικά τα στοιχεία δείχνουν ότι οι περισσότεροι νοσηλευτές στις έρευνες είχαν καλό επίπεδο γνώσεων ή μέτριο ενώ υπήρχε και ένα άλλο μέρος όπου είχαν χαμηλό επίπεδο γνώσεων σχετικά με την φροντίδα των ασθενών με HIV/AIDS. Όσο αφορά την πρακτική αξίζει να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι ασκούσαν ορθά τις καθολικές προφυλάξεις ενώ ένα άλλο μέρος δεν τις εφαρμόζε και είχε κακές πρακτικές (π.χ δεν φορούσε γάντια ή ήταν λανθασμένος ο τρόπος απόρριψης αιχμηρών αντικειμένων). Ακόμη ένα σεβαστό ποσοστό των νοσηλευτών φάνηκε ότι προσέγγιζε τα άτομα με HIV/AIDS με θετικό τρόπο, αποδοχή, ενσυναίσθηση και ήθελαν να τους νοσηλεύουν. Από την άλλη πλευρά όμως, υπήρχε και ένα πολύ μεγάλο μέρος νοσηλευτών όπου διατηρούσε αρνητικές στάσεις, δηλαδή είχε φόβο να τους προσεγγίσει για να μην μολυνθεί αυτός/ή ή και η οικογένεια του, τους στιγματίζε και κάποιοι ήθελαν να αλλάξουν δουλεία γιατί δεν το άντεχαν.

Κατ' ακολουθία παρόλο που οι έρευνες εστιάζουν κυρίως στην εντόπιση των γνώσεων και στάσεων που έχουν οι νοσηλευτές ως προς τα άτομα με HIV/AIDS, χρειάζονται να γίνουν περαιτέρω μελέτες που να αποσκοπούν σε μεθόδους επίλυσης των προβλημάτων τόσο όσο αφορά την έλλειψη γνώσεων που είχαν οι συμμετέχοντες όσο και για την εφαρμογή ορθών πρακτικών δια μέσου της εκπαίδευσης.

Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι σε όλες τις μελέτες οι συγγραφείς αναφέρουν ότι είναι αναγκαία η συνεχής ενδουπηρεσιακή κατάρτιση των νοσηλευτών σχετικά με τον ιό HIV/AIDS και αποτελεί βασικό παράγοντα που συμβάλλει στην προώθηση της γνώσης, τη διόρθωση μίας εσφαλμένης αντίληψης, την ευνοϊκή στάση και την βελτίωση της συμμόρφωσης προς τις καθολικές προφυλάξεις. Αυτό μπορεί να γίνει με την συμμετοχή τους σε διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν λοιμώδη νοσήματα καθώς και την παρακολούθηση εργαστηρίων που αφορούν την διαχείριση ασθενών με HIV/AIDS. Επίσης, είναι ιδιαίτερα σημαντικό μετά από λίγα χρόνια να γίνει μία έρευνα που να περιλαμβάνει τους νοσηλευτές που συμμετείχαν σε εργαστήρια-διαλέξεις και απόκτησαν περισσότερη μόρφωση και εκπαίδευση αλλά και αυτούς που δεν συμμετείχαν, με σκοπό να γίνει σύγκριση μεταξύ τους και να διαπιστωθεί εάν έχουν διαφορά ως προς τις γνώσεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές με τις οποίες αντιμετωπίζουν τους ασθενείς αυτούς.

Εν κατακλείδι, η νοσηλεία των ασθενών με AIDS πράγματι αποτελεί μία αληθινή πρόκληση και η ευαισθητοποιημένη φροντίδα θα πρέπει να χτίζει ανθρώπινες γέφυρες και όχι διαχωριστικά τείχη μεταξύ των ανθρώπων. Ας μη λησμονούμε, ότι σε όλους τους τομείς της Νοσηλευτικής, την εκπαίδευση, την κλινική φροντίδα και την έρευνα, η εκπλήρωση του νοσηλευτικού χρέους προς τον άνθρωπο προϋποθέτει γνώση και σοφία, πολιτισμένη φροντίδα, τόλμη και ηρωισμό. Όλοι οι επαγγελματίες υγείας, σαν μια γροθιά, μπορούμε να ενωθούμε και να στηρίξουμε αυτούς τους ασθενείς προσφέροντας τους το καλύτερο για την υγεία τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Charles, B. U. (2000) Systematized HIV/AIDS education for student nurses at the University Of Ibadan, Nigeria: impact on knowledge, attitudes and compliance with universal precautions. *Journal of Advanced Nursing*, 32 (2), 416 – 424.
- Dorothy, S. B. & Azwihangwisi, H. M-M. (2019). Nurses knowledge, attitudes and practices towards patients with HIV and AIDS in Kumasi, Ghana. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 11,1-8.
- K. A. T. M. Ehsanul, H., Michiko, M., Esther E., H., Habiban, S. & Moshiur, R. (2019). Evaluation of Nurses' Knowledge and Attitude toward HIV-Infected Patients in Barbados. *Journal of the International Association of Providers of Aids Care*. 18, 1-9.
- Marina M., Rosalia R., Marco P., Giuseppina F. & Maria A.C. (2013). Knowledge, attitudes and practices toward patients with HIV/AIDS in staff nurses in one university hospital in Sicily. *Epidemiology Biostatistics and Public Health*, 87, 1-6.
- Muziwalo, V. M., Supa P. & Karl P. (2011). Nurses' Knowledge, Attitudes, and Coping Related to HIV and AIDS in a Rular Hospital in South Africa. *Studies on ETHNOMEDICINE*, 5(1), 25-32.
- Pat U. O., Rebecca U., Ada C. N., Jane-lovena O., Anthonia E., Eunice O.O. & Florence O. A. (2017). Nurses' knowledge and attitude to the care of HIV/AIDS patients in South East, Nigeria. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 4(2), 547-553.
- Peter D., Jakes L. R., Sam N., Inah M., Rika D.& Anne M.D. (2009). HIV/AIDS knowledge, attitudes, practices and perceptions of rural nurses in South Africa. *JOURNAL OF ADVANCED NURSING*, 65(5), 1061-1073.
- Rondahl, G., Innala, S., and Carlsson, M. (2001). Nursing staff and nursing students' attitudes towards HIV-infected and homosexual HIV-infected patients in Sweden and the wish to refrain from nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 41 (5), 454 – 461.
- Suominen T, Koponen N, Mockiene V, Raid U, Istomina N, Vänskä M-L, Blek-Vehkaluoto M & Välimäki M. (2010). Nurses' knowledge and attitudes to HIV/AIDS—An international comparison between Finland, *INTERNATIONAL JOURNAL of NURSING PRACTISE*, 16,138-147.

- Taher E. & Abdelhal, R. (2011) Nurses' knowledge, perceptions, and attitudes towards HIV/AIDS: Effects of a health education intervention on two nursing groups in Cairo University, Egypt. *Journal of Public Health and Epidemiology*, 3(4), 144-154.
- Zeinab M.H. & Moayad A.W. (2011). Knowledge and Attitudes of Jordanian Nurses towards Patients with HIV/AIDS. *Informal Health Care*, 32, 774-784.
- Ανδρέου Ε., Ντούμας Σ., Φάρμακη Μ. (2016). Νοσηλευτική Αντιμετώπιση με το AIDS. *Ανάσσα*, 1-2.
- Θεοδώρα, Χ., Βασιλική, Κ., Ευαγγελία, Κ. & Μαρία, Κ. (2016). Στάση του Νοσηλευτικού Προσωπικού Σχετικά με τη Νοσηλεία Ασθενών με HIV/AIDS. *HELLENIC JOURNAL OF NURSING*, 55(1), 88-98.
- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας-Εθνικό Κέντρο Αναφοράς AIDS (1992). Παγκόσμια ημέρα κατά του AIDS 2019: «Οι κοινωνίες κάνουν την διαφορά». Onmed.gr. Ελλάδα.